

врегулювання правового статусу особи. Усе частіше зміни у національному законодавстві різних країн встановлюють більш суворі вимоги щодо надання статусу шукача притулку, права таких осіб часто порушуються або не виправдано обмежуються державами. Гострота й невирішеність цих питань, поява нових категорій вимушених мігрантів, ставлять головне питання, яке необхідно вирішувати, – реальне забезпечення становища осіб, які вимушені виїхати із своїх країн. Вирішенню зазначених проблем може сприяти комплексний і системний аналіз міжнародно-правового статусу шукача притулку.

Література:

1. Сорока І. О. Міжнародно-правовий статус осіб, що шукають притулку. *Головна*. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14370> (дата звернення: 19.12.2022).
2. Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 19.12.2022).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-130>

ЄВРОПРОКУРАТУРА: РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВЗАЄМОДІЯ З КРАЇНАМИ ЄС

Киргізова Владислава Сергіївна

*студентка III курсу міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Науковий керівник: Роянова Інна Володимирівна
асистентка кафедри права Європейського Союзу
м. Харків, Україна*

Прокуратура Європейського Союзу є досить амбітним проектом, оскільки вперше в історії європейської інтеграції в інституційній системі Союзу засновується орган, наділений певними процесуальними повноваженнями. Основне завдання даного органу – здійснення розслідувань злочинів, які посягають на фінансові інтереси Союзу. Відповідно до цього виникає проблемне питання формування та значення Європейської прокуратури в правоохоронній та інституційній системі.

Незважаючи на те, що Європейська прокуратура створений як єдиний орган Європейського Союзу (далі – ЄС), фактично її структура інтегрована в національну правоохоронну систему держав-членів. Так, на території держав-членів посадові особи Європейської прокуратури здійснюватимуть свої процесуальні повноваження відповідно до національного кримінально-процесуального права та щодо злочинів, передбачених національним кримінальним законом.

Європейська прокуратура займає особливе місце в інституційній системі простору свободи, безпеки та правосуддя ЄС. Чинним законодавством ЄС передбачає тісне співробітництво Європейської прокуратури з ключовими агентствами, які представляють так званий правоохоронний блок – Євроюстом, Європол, а також Європейською службою боротьби з шахрайством. При цьому і Євроюст, і Європол, як і раніше, здійснюють координацію діяльності національних правоохоронних органів, тоді як Європейська прокуратура залучена до діяльності з розслідування злочинів. Європейська прокуратура та Європейська служба боротьби з шахрайством здійснюють боротьбу зі злочинами проти фінансових інтересів Союзу, в рамках якої Європейська служба боротьби з шахрайством проводить розслідування адміністративних, а Європейська прокуратура – кримінальних справ.

Розглянувши основну взаємодію з органами ЄС Прокуратури ЄС необхідно зазначити генезу створення даного органу, що 17 липня 2013 р. Європейська комісія підготувала пакет законопроектів, що складається з проектів регламентів про реформу Євроюсту [1] та створення Європейської прокуратури. Основна ідея реформи полягала у вдосконаленні інституційної основи правової співпраці у кримінальних справах. Зокрема, Євроюст мав бути перетворений на повноцінне агентство зі співробітництва в галузі кримінального судочинства, а його діяльність та модель управління – реформовано з урахуванням створення Європейської прокуратури [2].

Найбільший інтерес викликає законопроект про Європейську прокуратуру, можливість заснування якого передбачено у ст. 86 Договору про функціонування ЄС з метою боротьби зі злочинними діяннями, які посягають на фінансові інтереси Союзу, через прийняття Радою регламенту відповідно до спеціальної законодавчої процедури.

Створення Європейської прокуратури спочатку було амбітним проектом, оскільки передбачало передачу на наднаціональний рівень частини правоохоронних повноважень держави, які були невід’ємною частиною державного суверенітету. До сьогодні на рівні Європейського союзу здійснювалася лише координація співробітництва держав-членів у галузі поліцейської та кримінально-процесуальної діяльності, а законопроект наділяв Європейській прокуратурі повноваженнями з

розслідування, судового переслідування та залучення до суду осіб, які вчинили злочини проти фінансових інтересів Союзу. Таким чином, фінансові злочини проти Союзу підлягали вилученню із підвідомчості національних слідчих органів.

Відповідно до ст. 22 Регламенту Європейська прокуратура [3] має компетенцію щодо кримінальних злочинів, що стосуються фінансових інтересів Союзу, передбачених Директивою (ЄС) 2017/1371, як вона імплементована до національного законодавства, навіть якщо такі злочинні діяння класифіковані як інший вид злочину відповідно до її компетенція поширюється на шахрайські схеми, що стосуються ПДВ, якщо йдеться про навмисну дію або бездіяльність, пов'язану з територією двох або більше держав-членів і спричинила сумарні збитки не менше 10 млн євро [4].

Відповідно до ч. 1 ст. 86 Договору про функціонування ЄС Рада може заснувати Європейську прокуратуру на основі Євроюсту. Виходячи з цього, можна зробити низку висновків. По-перше, заснування Європейської прокуратури є правом, а не обов'язком Ради. По-друге, Договір про функціонування ЄС передбачає особливий характер взаємовідносин між Європейською прокуратурою та Євроюстом, заснований не лише на тісній співпраці, а й на спільній правовій природі. При цьому відповідно до Регламенту №2017/1939 Європейська прокуратура є повністю незалежним органом. Тим більше, що в її діяльності беруть участь лише представники держав, які погодилися на просунути співпрацю, а учасниками Євроюсту є всі держави-члени [3].

Відповідно до ст. 100 Регламенту Європейська прокуратура та Євроюст встановлюють між собою тісні відносини через здійснення взаємної співпраці, що базується на оперативних, адміністративних та управлінських контактах. В оперативній сфері прокуратура може залучати Євроюст до своєї діяльності щодо транскордонних справ, зокрема, ділитися інформацією, у тому числі персональними даними, про розслідування, що проводяться; звертатися до Євроюсту або до його національних членів з проханням про сприяння передачі державам – членам ЄС, які не є учасниками просунутої співпраці, або третім країнам рішень Європейської прокуратури або запитів про взаємну правову допомогу та їх виконання.

Європейська прокуратура розвиває тісне співробітництво з іншими органами Союзу – Європолом та Європейською службою боротьби з шахрайством (European Anti-Fraud Office, OLAF). Проте саме Євроюст вважається привілейованим партнером Європейської прокуратури.

Створення Європейської прокуратури, безперечно, є однією з важливих подій для ЄС. Проте чинна редакція Регламенту № 2017/1939 та обставина [3], що цей орган створюється в рамках просунутої співпраці, свідчать про те, що не всі держави-члени готові дотримуватися принципу лояльного співробітництва, що передбачає прояв Союзу та державами-членами

взаємної поваги та надання сприяння виконання завдань, що впливають із Договорів (ч. 3 ст. 4 Договору про ЄС) [5].

Таким чином, початкова амбітна ідея, яка передбачала створення повноцінного наднаціонального правоохоронного органу з процесуальними повноваженнями, буде реалізована у суттєво урізаному вигляді. Наразі Європейська прокуратура є єдиним органом із децентралізованою структурою, в якому процесуальні повноваження здійснюються на децентралізованому рівні посадовими особами, інтегрованими в національну правоохоронну систему. Більше того, розслідування та кваліфікація діянь здійснюються, як і раніше, відповідно до національного кримінального та кримінально-процесуального права. Незважаючи на це, створення Європейської прокуратури дозволить рухатися далі у напрямку створення спільного правового простору та ефективного правоохоронного механізму захисту фінансових інтересів Союзу.

Здається, розширення компетенції Європейської прокуратури за рахунок інших найбільш небезпечних злочинів, які мають транскордонний характер, є питанням часу. Цілком очевидним є те, що якщо Європейська прокуратура покаже свою ефективність, у середньостроковій перспективі вона може перетворитися на наднаціональний правоохоронний орган із компетенцією, що поширюється на всю територію Союзу.

Література:

1. Європейська комісія. Пропозиція Регламенту Європейського Парламенту та Ради про Агентство Європейського Союзу з питань співробітництва у сфері кримінальної юстиції (Євроюст). Брюссель, 17.07.2013. COM(2013) 535 фінал. 2013/0256 (COD).

2. Європейська комісія. Пропозиція щодо Регламенту Ради щодо створення Європейської прокуратури. Брюссель, 17.07.2013. COM(2013) 534 фінал. 2013/0255 (APP).

3. Про імплементацію посиленої співпраці стосовно створення Європейської прокуратури: Регламент Ради (ЄС) № 2017/1939 від 12 жовтня 2017 року. *Європейський Союз*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_025-17#Text (дата звернення: 08.12.2022)

4. Про боротьбу з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів Союзу, кримінально-правовими засобами: Директива (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту та Ради від 5 липня 2017 року. *Європейський Союз*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-17#Text (дата звернення: 08.12.2022)

5. Договір про Європейський Союз: Міжнародний документ від 1 січня 2005 року. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu92338?ed=1992_02_07 (дата звернення: 08.12.2022)